

Franckesche Stiftungen zu Halle

Adami Rechenbergi[i] Svmmarivm Historiae Ecclesiasticae

Rechenberg, Adam

Vitembergae, MDCCLXVII

VD18 12484725

Caput II De Seculo VIII Christiano

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

dnm:non.de:gbv:ha35-1-213274

PERIODI III

HISTORIAE ECCLESIASTICAE

CAPVT. II

DE

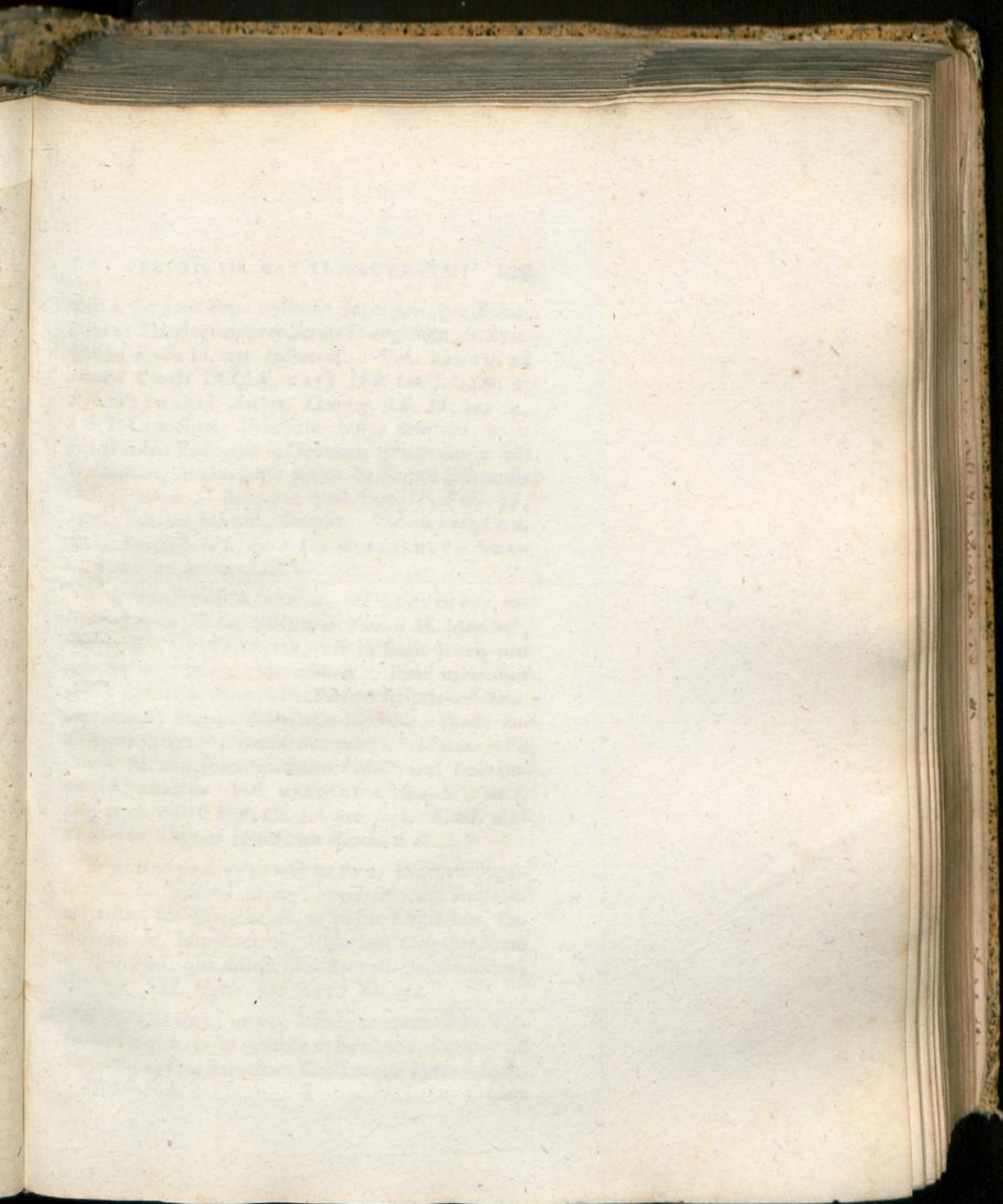
SECVLO VIII CHRISTIANO

§. 1.

Tristia fata Christianam Ecclesiam hoc aevo exercuisse, cum Saracenorum progressus armorum longe lateque uictorium, tum lites et schismata intra Ecclesiam, ob cultum imaginum praecipue exorta restantur. In *Oriente* tres *Patriarchae* Saracenorum tyrannidi subiecti, libertatem amissam luxerunt: In *Occidente* quidem, praesertim in Saxonia et aliis Germaniae partibus, Religio Christiana latius diffeminata fuit. At simul superstitiones ac traditiones humanae iam in Ecclesia Romana receptae omnia impleuerunt, cum pauci admodum essent, qui in Ecclesia supra rude Monachorum uulgus saperent, atque S. literas intelligerent. Conf. FLAC. Catal. Test. uerit. Lib. IIX, fol. 691, seqq.

§. 2. Inter *SCRIPTORES* et *DOCTORES* *LATINOS* praecipuus fuit *Beda Venerabilis*, a nobis iam antecedenti proxime seculo §. XIII memoratus; licet ipse hoc seculum maxime illustrarit, cum anni Christi DCCXXXIV demum uita excessisset.

§. 3. *BONIFACIVS*, *Winefridus* patria lingua dictus, gente Anglus in *Frisionem* transfretauit, postea literis

teris a Gregorio Papa missoriis impetratis, per Boio-
riam et Thuringiam praedicavit Euangelium, tandem-
que in Frisia Martyr factus est. Vid. BARON. *ad*
annum Christi DCCLV, CAVE *Hist. Lit. fol. 481*, et
D. SAGITTARII *Antiqu. Thuring. Lib. II, cap. 4,*
Lib. III, prolixè. Discipulus huius Bonifacii, et in
praedicando Euangelio in Germania ipsius adiutor fuit
Willibaldus, Anglus, qui postea Episcopus Eistatensis
factus, vitam S. Bonifacii, quae Tom. IV, Part. II,
apud Canisum habetur, scripsit. Vid. MABILLON.
Secul. Benedict. III, Part II, et ALBERTVM STA-
DENSEM *ad annum DCCLV*.

§. 4. FLACCVS ALBINVS, uel ALCVINVS, na-
tione Anglus, Bedae discipulus, Caroli M. Magister,
filiorumque eius praeceptor, uir in sacris literis pro-
aui huius indole exercitatissimus. Inter uaria eius
opera referuntur *Homiliae* ex Patrum scriptis collectae,
per annum singulis Dominicis legendae. Vnde *Pos-*
stillorum Origo. *Homiliarium* enim a P. Diacono iussu
Caroli M. collectum Specimen *Postillorum*, quae uo-
cantur, continet. Vid. MABILLON. *Analect. Tom. I,*
pag. 25, et CAVE *Hist. Lit. fol. 496, seqq.* Conf. MA-
BILLON. *Elogium Historicum Alcuini c. 16*.

§. 5. PAVLVS VVARNEFRIDVS, Diaconus Aqu-
leiensis, et *Desiderii*, ultimi Longobardorum Regis Se-
cretarius, seu Cancellarius, ac postea Monachus, Ca-
roloque M. Imper. carus, *Historiam Longobardicam*
et *Miscellam*, quae decem libri *Entropii* continuantur,
scripsit. Vid. *Hist. Lit.* CAVE *fol. 494*.

§. 6. THEODVLPHVS, Italus, primum Abbas Flo-
riacensis, Carolo M. charus et familiaris. *Capitula* ad
Presbyteros suae Parochiae XLVI et alia opera scripsit,
Resenb. H. E. I quae

quae Iac. Sirmondus publicavit. Vid. BARON. ad an. DCCCXXXV et Biblioth. P. P. Tom. XIV.

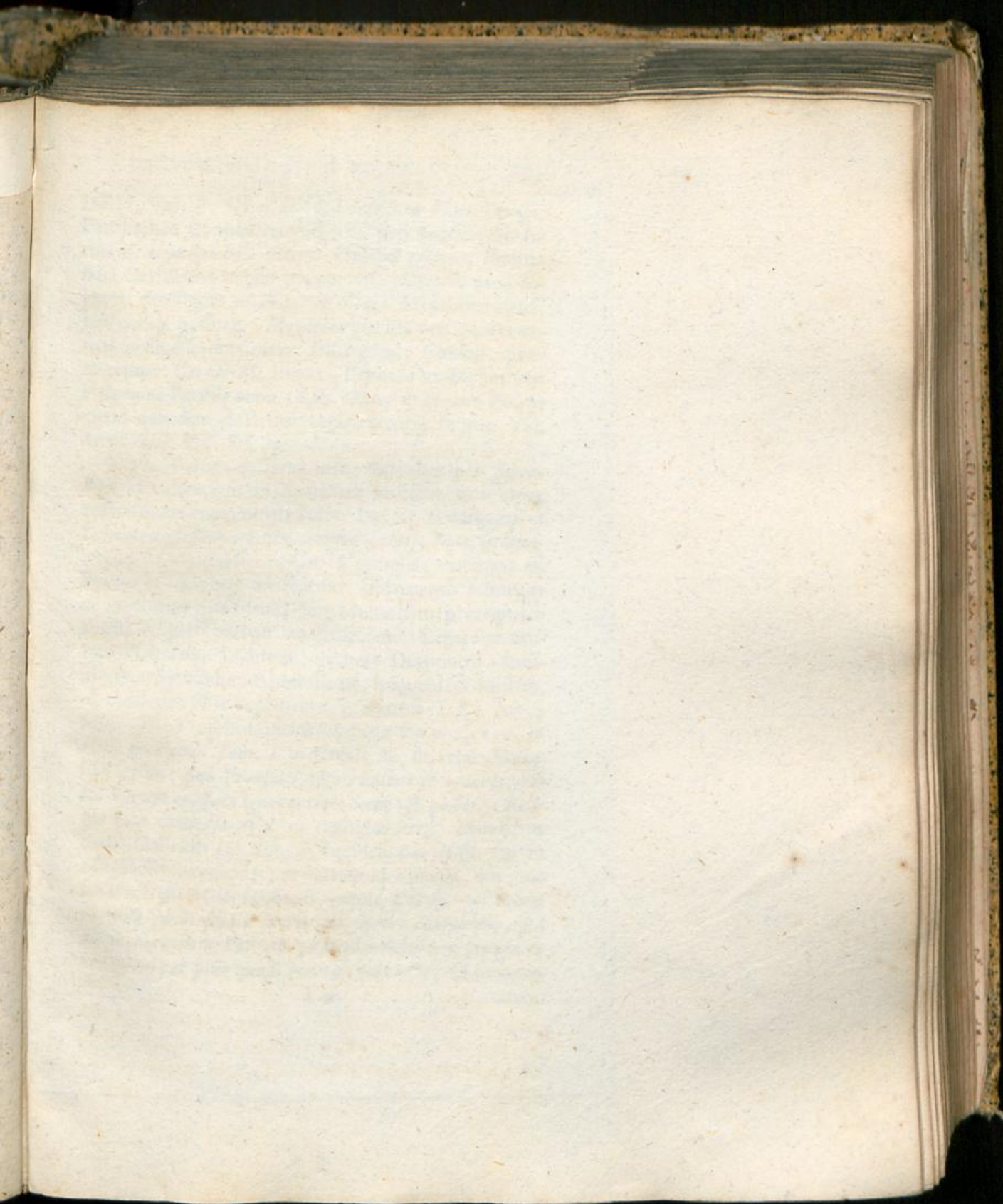
§. 7. FREDEGARIUS Scholasticus *Excerpta Chronica*, siue Epitomen historiae Francorum a Gregorio Turo-nensi compositae collegit et auxit. Vid. Tom. I, Hist. FRANC. ANDR. DYBESSENI.

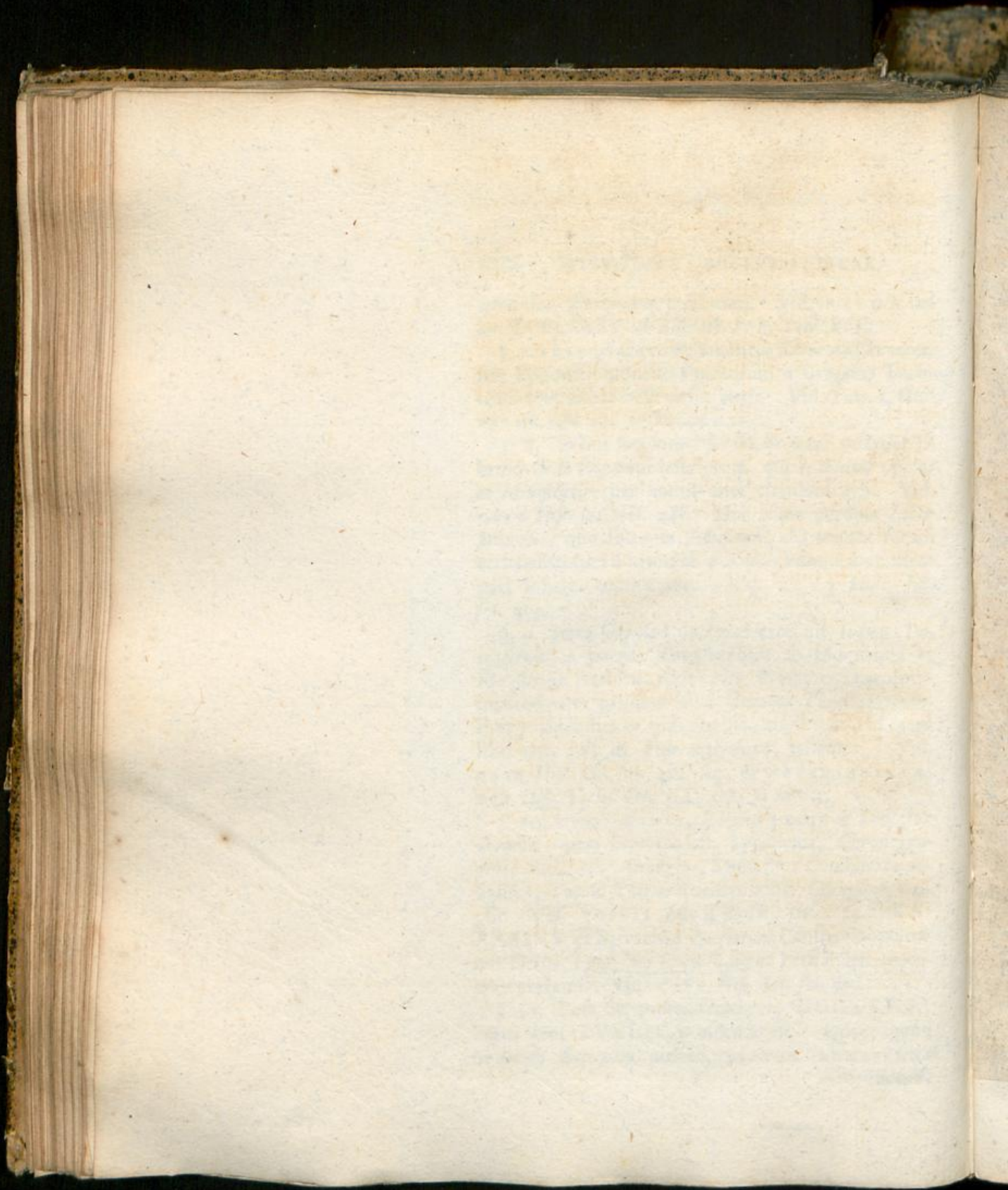
§. 8. In hoc seculum *Vsserius* et *Cave* referunt li-brum *Ordo Romanus* inscriptum, qui de diuinis *Officiis et Ministeriis*, per totius anni circulum agit. Vid. CAVE Hist. Lit. fol. 485. Huc etiam pertinet *Liber Diurnus*, quo solennes literarum, aliarumque rerum ecclesiasticarum Formulae a Rom. Pontificibus usur-pari solitae continentur. Vid. CAVE Hist. Lit. fol. 479.

§. 9. Inter Graecos doctores excelluit *Ioannes Da-mascenus* a patria, *Chrysorrhoeas* ab Eloquentia et *Mansur* ab Arabibus appellatus, Presbyter Hierosoly-mitanus, qui primum inter Graecos *Theologiam* me-thodo scholastica et philosophica construxit: id quod libri eius IV, de *Fide orthodoxa*, testantur. Vid. CAVE Hist. Lit. fol. 482. seq. et NATAL. ALEXAN-DRI Hist. Eccles. Sec. IIX, cap. 3, Art. 4.

§. 10. THEOPHANES, *Isaacius* a patre et *Confessor* a malis, quae expertus est, appellatus, *Chronogra-phiae* autor est. *Georgius*, Monachus Constantinopo-litanus, *Tarasii* Patriarchae Syncellus, *Chronicon* scri-psit. Vid. VOSSII Lib. II de Hist. Gr. c. 24. TA-RASIVS ex Secretario Patriarcha Constantinopolita-nus factus, *Epistolam Encyclicam* ad Patriarchas orien-tales exaravit. Vid. CAVE Hist. Lit. fol. 499.

§. 11. Post Scriptores celebres, DOCTRINA huius aevi PVBLICA uidenda est. Quae, quod *Graecam Ecclesiam* attinet, ex IOH. DAMASCENI Lib. I,

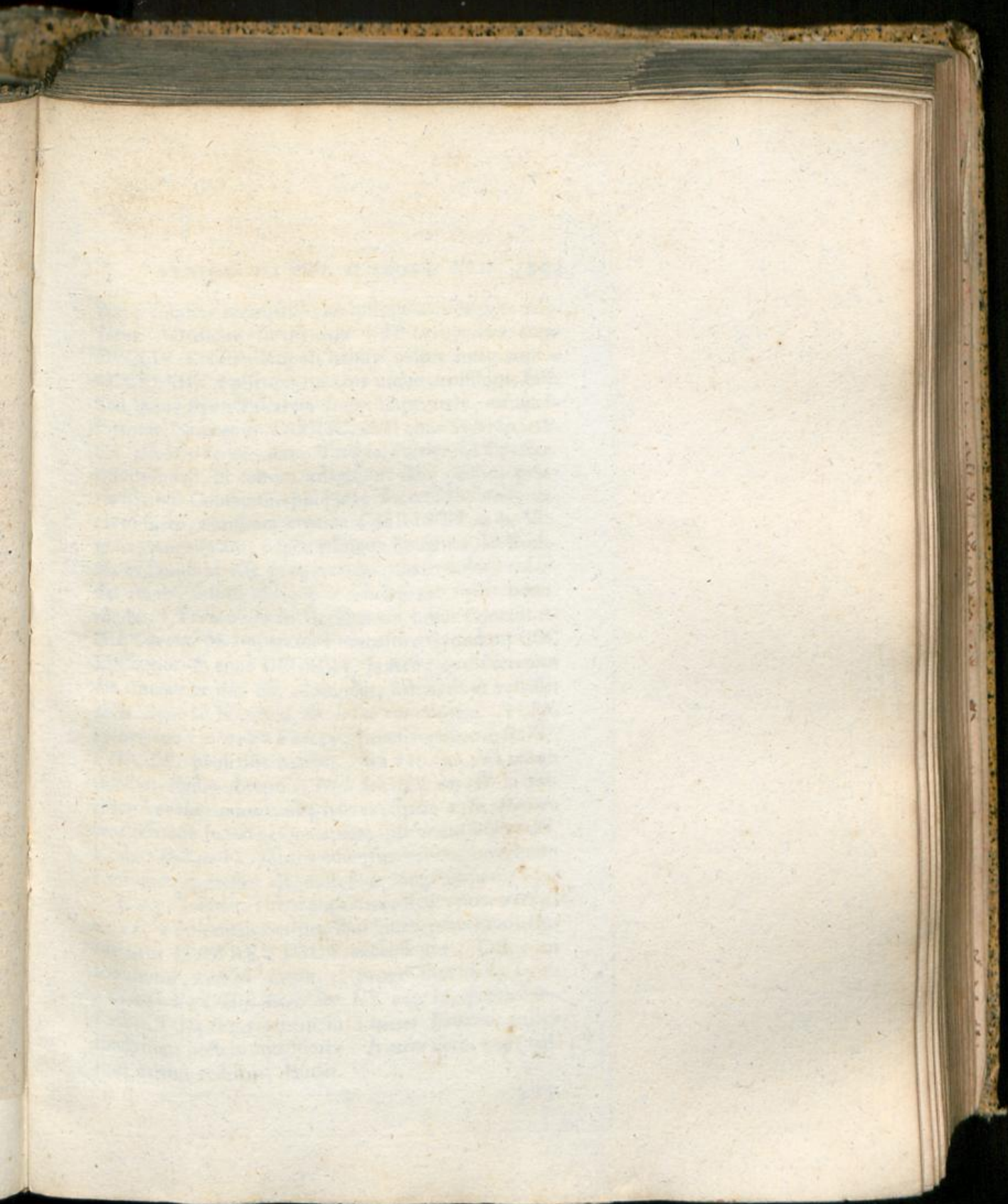
Lib. I, cap. 8, III et IV, et Confessione Fidei Tarasii, Patriarchae Constantinopolitani, peti potest. In latina Ecclesia Symbola ueteris Ecclesiae recepta, summa fidei Christianae capita proponunt. Caetera uero dogmata theologica ex Bedae et Alcuini in primis operibus colligi possunt. Magdeburgici illa per locos et articulos digesserunt Centur. II, cap. 4. Consuli etiam merentur Caroli M. Imper. Capitula ex Bibliotheca Pithoeana Parisiis anno 1640 edita, quae cum ritibus etiam quaedam doctrinae capita complectuntur. Vid. CAVE Hist. Lit. fol. 492.

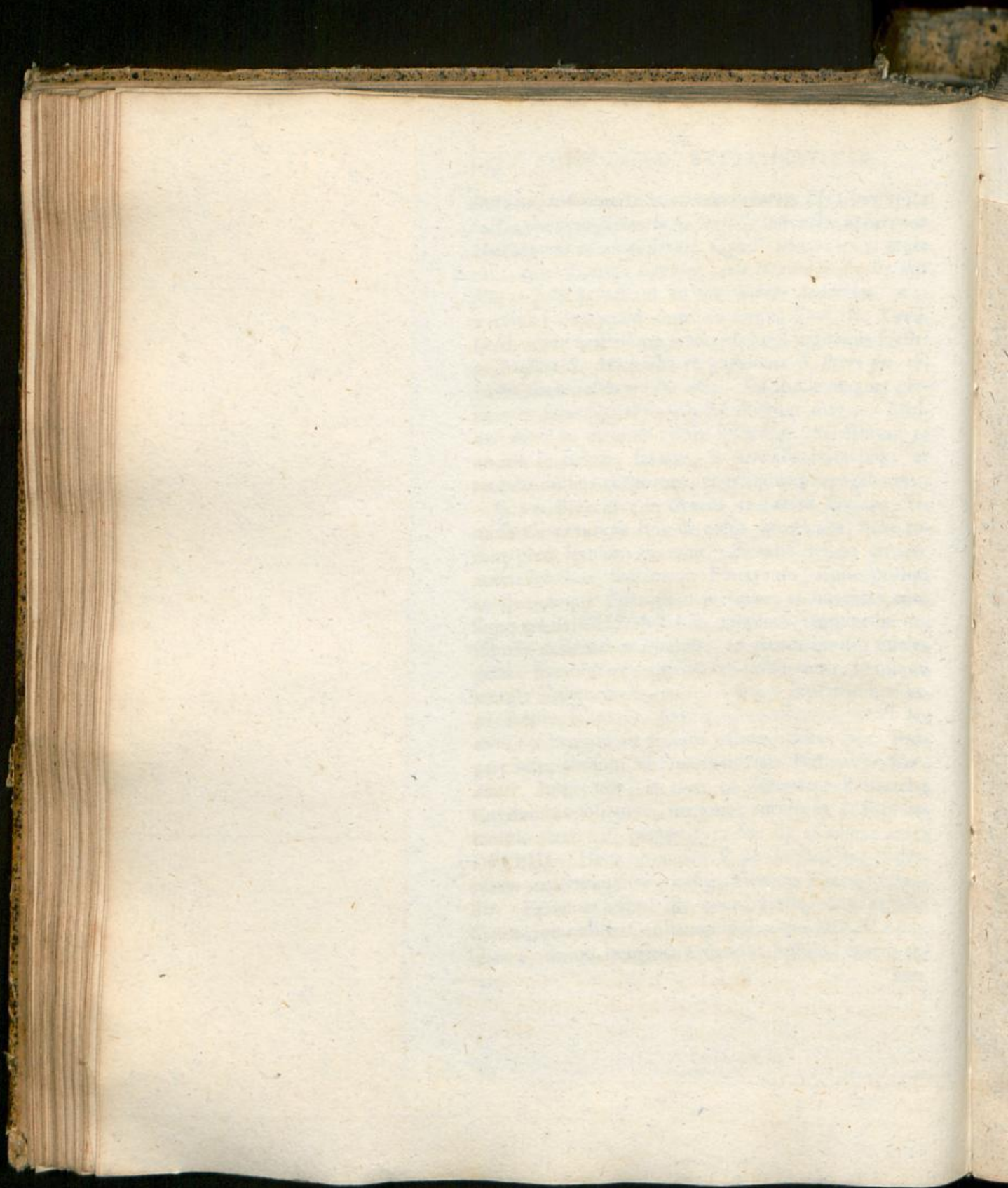
§. 12. Verum doctrina uetus Catholica per superstitiones cultus iam in Ecclesiam inuectos et insuper auctos ualde contaminata fuit: Ita, ut Traditiones et Canones ecclesiastici atque decreta Pontif. Rom. praeualerent. Cantiones et Missae in templis, orationes ad statuas et imagines Sanctorum, obseruantia festorum et memoriae Sanctorum cum Monachatu praecipuam cultus religiosi partem constituiebant. Legere et cantare Psalterium Latinum, recitare Orationem Dominicam et Symbolum Apostolicum, frequentare Missam, et obseruare festa Sanctorum, primarius DEI cultus fuit. Haec ipse Pontificius Scriptor MEZERAEVUS in Hist. Gallicana Tom. I. in Carolo M. de rebus Ecclesiae scribit: *Sub Praelatis adeo rudibus et ignavis, nihil mirum crassam ignorantiam occupasse plebes. Religio tota conuersa erat in superstitiones.* Monachus San. - Gallensis Lib. I, c. 9, equidem Caroli M. curam religionis commendat; at deerant uiri idonei, qui huic satisfacerent: *Gloriosissimus, inquit, Carolus per totum regnum suum studia literarum florere conspiciens, sed ad maturitatem Patrum praecedentium non peruenire condolens, et plus quam mortale laborans, in hanc tae-*

diatus uocem erupit: o utinam haberem XII Clericos ita doctos, omnique sapientia sic perfecte instructos, ut fuerunt Hieronymus et Augustinus! Quod ALCVINVS aegre tulit, cum diceret: Creator coeli et terrae similes illis plures non habuit, et tu uis habere duodecim. CATHVLPTVS apud Andr. du Chesne Tom. II, Carolo M. inter sanctissima praecepta boni regiminis suasit: ut Missam S. Michaelis et passionum S. Petri per regnum suum celebrari curaret. Ita specie magnae pietatis ac fidei superstitiones inualuerunt magis. Multus enim in externis rebus splendor: Sanctorum et notitia et cultus, fabulis, et confictis miraculis, et translationibus corporum, et reliquiis propagabatur.

§. 13. Praecipue in Graeca et Latina Ecclesia, famosa Controuersia fuit de cultu imaginum, quae totum pene seculum exereuit. Seculis tribus circiter antecedentibus sanctorum Martyrum, Episcoporum et quandoque Principum picturae, et imagines cum signo crucis CHRISTI in templis et templorum uestibulis collocari coeperant, ut earum intuitu fideles gesta, fidem et uirtutes eorum imitarentur, simulque templa iisdem ornarentur. Verum superstitione inualecente, salutatio, genuflexio accesserunt, cerei accensi, et imaginibus diuinus cultus habitus fuit. Propter hunc abusum et superstitionem Philippicus Bardanes, Imperator, et cum eo Iohannes, Patriarcha Constantinopolitanus, imagines eorum ex S. Sophiae templo eiecerunt, promulgato hac de re edicto anno DCCXIII. Hanc ob causam Papa Constantinus Philippicum excommunicare ausus, Graecos maxime offendit. Feruente adhuc illa controuersia, Constantinus Copronymus edicto Constantinopoli anno DCCXLI publicato, denuo imagines e templis fustulit, exacto etiam

iam

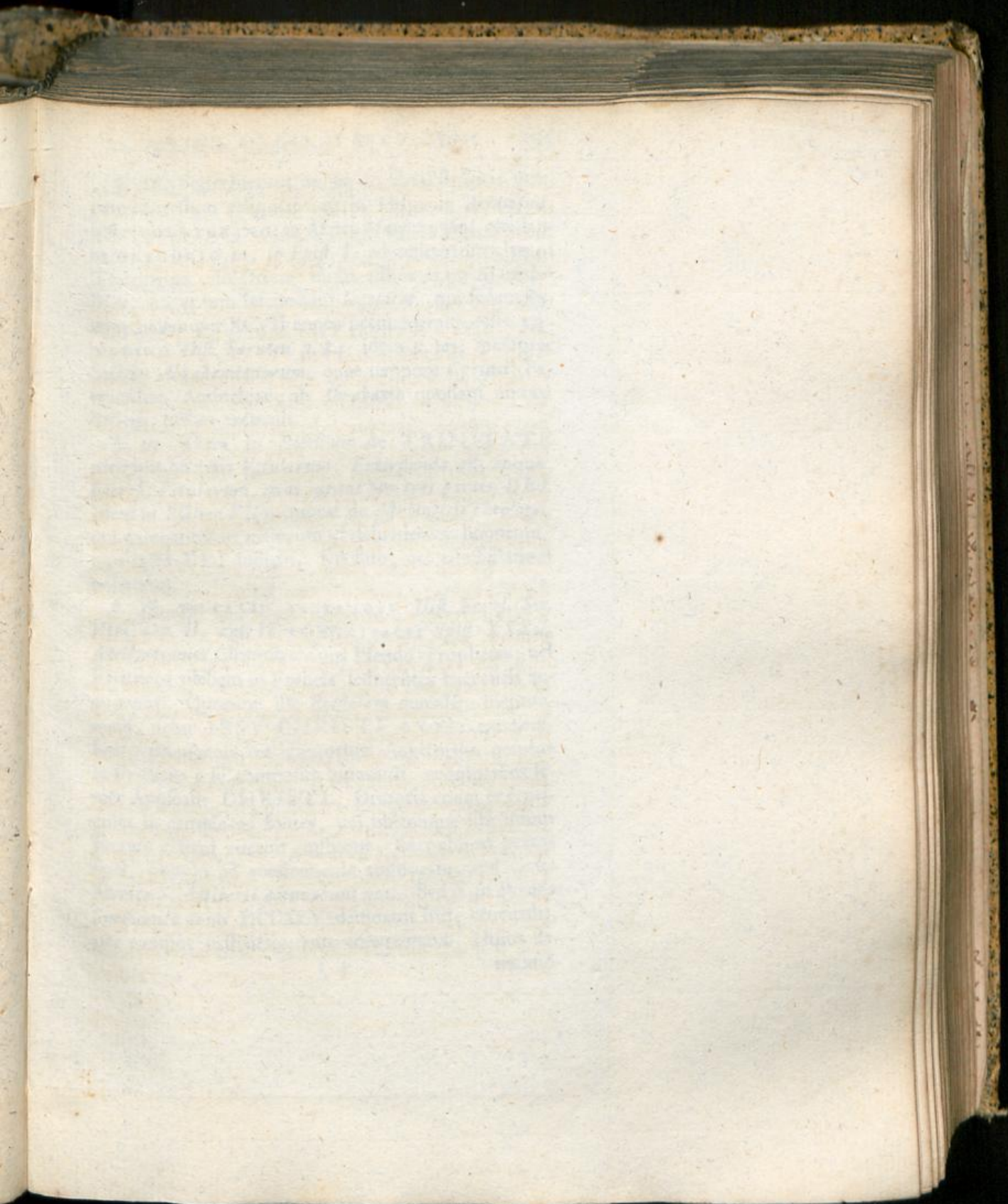

iam a subditis iuramento, ne quisquam imagines adoraret. Denique in *Synodo VII Oecumenica* anno DCCLIV Constantinopoli habita cultus imaginum a CCCXXXIX Episcopis reiectus atque prohibitus fuit. Sed huius Synodi decreta *Irene* Imperatrix, effraenis foemina, Nicaeae an. DCCLXXXVII noua Synodo indicta, assumpto in concilium *Tarasio*, Patriarcha Constantinopolitano, in cultum imaginum satis prono, prioris Synodi Constantinopolitanae decreta aboleuit, decreto facto, uiuificam crucem CHRISTI et b. Virginis, Angelorum, Sanctorumque imagines, in Ecclesiis et domibus esse proponendas, uenerandas, colendas cereis, suffitu aliisque *προσκύνησις* signis honorandas. Transmissis in Occidentem huius Concilii Actis, *Carolus M.* Imperator Francofurti Synodum CCC Episcoporum anno DCCXCIV indixit: qua decretum est, imagines non esse adorandas, damnatis et rescissis actis Synodi Nicaenae ab *Irene* conuocatae. Historiam hanc FR. SPANHEMIVS peculiari libro *Sect. VII, VIII, IX*, prolixius enarrat. NATAL. ALEXANDER partium studio abreptus, *Hist. Sec. IIX, cap. II*, in gratiam Iconolatrarum multa narrat, quae a Io. Dallaeo iam refutata fuerant. Quamquam ipse etiam *Dissert. VI*, laudati Dallaei IV Libros aduersus cultum imaginum confutare aggressus est, ausu fane longe impari.

§. 14. Interim ICONOMACHI, seu ICONOCLASTAE, a Pontificiis Scriptoribus inter praecipuos huius aevi HAERETICOS recensentur. Cuius, ut loquuntur, *haeresis* ortum et progressum NATALIS ALEXANDER *Hist. Eccl. Sec. IIX, cap. II*, prolixè describit. Inprimis autem in *Leonem Isaurum* cultus imaginum hostem inuehitur; *Irenem* uero, quae cultum earum restituit, laudat.

§. 15. Potiori iure haereticis erroribus accensetur FELICIS et ELIPANDI sententia; CHRISTVM secundum humanam naturam non esse proprium DEI Filium, sed adoptivum; unde *Adoptionarii* appellati. Vid. FORBESII *Instruct. Histor. Theol. Lib. VI.* Fuerat *Felix* iste natione Hispanus, Vrgellae, quae urbs est in Pyrenaci montis iugo sita, Episcopus, qui ab *Elipando*, Toletano Episcopo, per literas consultus, quid de humana CHRISTI natura sentire debeat: *Vtrum secundum quod homo est, proprius, an adoptivus DEI Filius dicendus sit?* Hic solum adoptivum esse respondit, libro etiam, quo hanc sententiam firmare ausus est, ad *Elipandum* scripto. Vid. EGINHARDI *Annal. ad annum DCCXCII.* Hunc igitur errorem ALCUVVS maxime impugnavit et confutavit. Vid. *Lib. eius IV* initio aduersus *Felicem*. Inde alter *Felicis* et *Elipandi* error enatus fuit: CHRISTVM hominem esse *Patris aeterni servum*. Vid. D. DORSCHER *Collation. ad Concilium Francofurt. Sect. III, cap. 2.* Hinc nova quaestio exorta; an *Felix* et *Elipandus Nestorii* haeresin instaurarint? Quod VASQVESIVS *Disput. LXXXIX, in III Part. Thomae cap. 8,* affirmat. Tannerus contendit, *Elipandum* directe Nestorianismum fouisse. Vid. NATALIS ALEXANDRI *Hist. Eccles. Sect. VIII, Dissert. V, quaest. un.* et DORSCHER *Collat. cit. p. 108.* Sed error hic quinque ante Synodis damnatus, cum autoribus suis expiravit. Quanquam in ultima Synodo Aquisgranensi anno DCCXCIX conuocata, *Felix Vrgelitanus* ab Alcuino erroris convictus, rectae fidei professionem amplexus dicatur; ac adeo haereticorum numero eximendus sit.

§. 16. Superfuerunt tamen in diuersis locis veterum haeresium reliquiae: ut in Hispania *Arianismi*, teste VOLATERANO, in Africa *Manichaeismi*, attestante GREGORIO II, in *Epist. I*, ad uniuersum clerum Thuringiae. In Oriente multi adhuc erant *Monotheletae*, Aegyptum fascinant *Iacobitae*, qui sedem Patriarchalem per XCVII annos occupauerant, teste ERMACINO *Hist. Saracen. p. 84*, idem *p. 123*, memorat Sectam *Abrahamianorum*, quae tempore *Cyriaci*, Patriarchae Antiochiae, ab *Abrahamo* quodam nomen habens, turbas excitauit.

§. 17. BEDA in *Boethium de TRINITATE* meminit haeresis *Vetularum*: *Extirpanda est*, inquit, *haeresis Vetularum, quae iurant per tres partes DEI*. Idem in *Psalm. VII* memorat de *Astrologicis Theologis*, qui damnationem malorum et saluationem bonorum, non iusto DEI iudicio, sed fato, uel constellationi tribuerint.

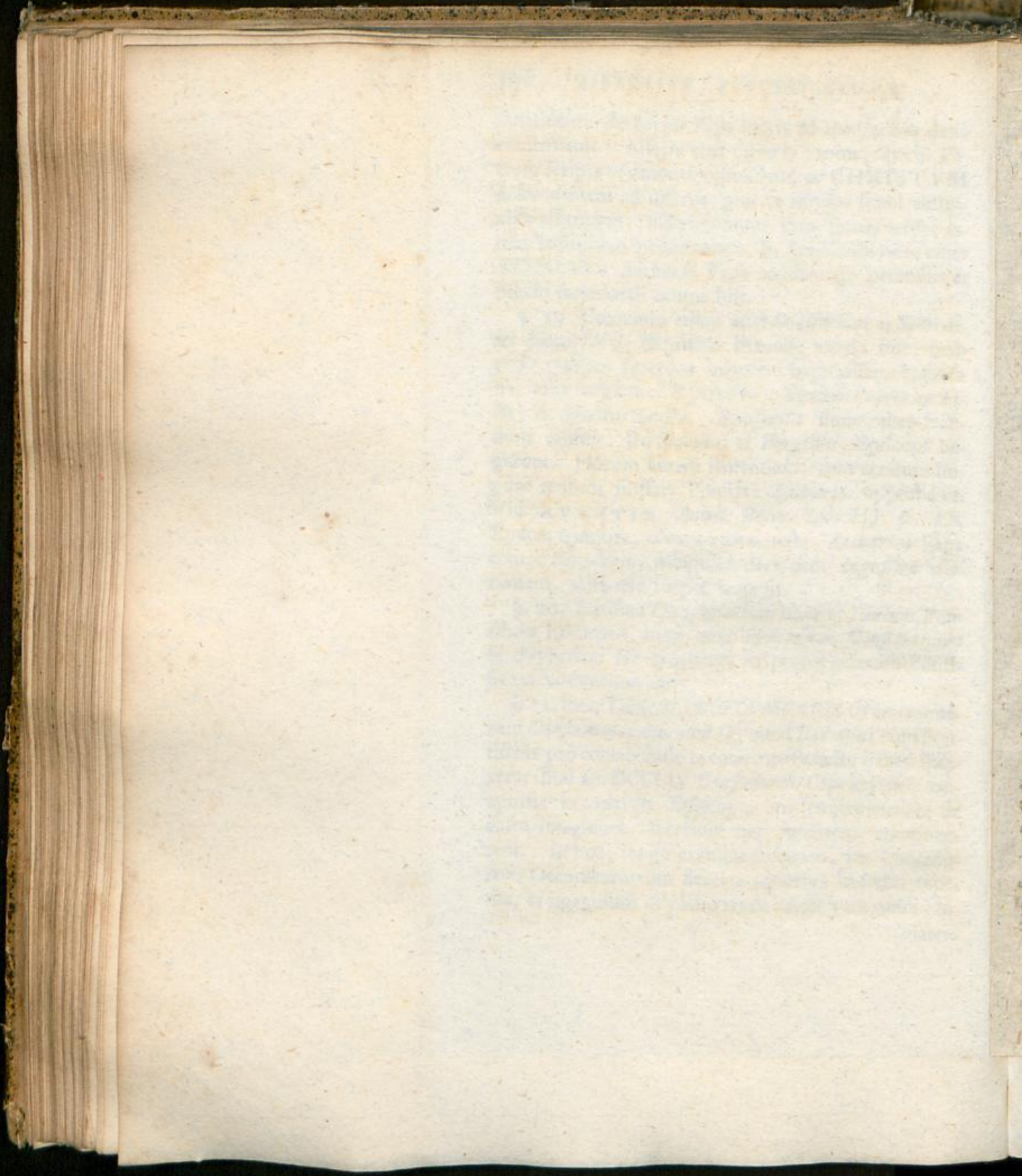
§. 18. NATALIS ALEXANDER *Hist. Eccles. Sec. VIII, cap. II, art. II*, CX BONIFACII *Epist. XXXV*, *Adelbertum* et *Clementem* duos Pseudo-Prophetas, uel Fanaticos plebem in Francia seducetes haereticis annumerat. Quorum ille *Epistolam* quandam ineptissimam, uelut IESV CHRISTI e coelo transmissam, diulgauit, et ignotorum Angelorum nomina in *Oratione* a se composita inuocauit, equiparans semet Apostolis CHRISTI. Oratoria etiam et cruciculas in campis ad fontes, uel ubicunque sibi uisum fuerat, exstrui curauit, institque, ibi publicas preces fieri, populo ad conuenticula conuocato, qui dixit: *Merita S. Adelberti adinuabunt nos*. Sed is in *Synodo Sueffionica* anno DCCXLV damnatus fuit, cruciculis, per campos exstructis, ante concrematis. Huius da-

mnationem *Zacharias* Papa literis ad *Bonifacium* datis confirmavit. .. Assecla eius *Clemens* Scotus, qui S. Patrum scripta et canones repudiavit, ac CHRISTVM descendentem ad inferos, pios et impios simul abstraxisse affirmavit: matrimonium cum fratris uxore etiam legitimum pronuncians, in *Synodo Romana* anno DCCXLVI a *Zacharia* Papa anathemate percussus et officio sacerdotali exutus fuit.

§. 19. Contentio etiam inter *Bonifacium* et *Sacerdotes Boioariae* de Baptismo iterando exorta fuit; cum rudis quidam Sacerdos infantem baptizasset, barbara hac usus formula: *Baptizo te in nomine Patria et Filia, et Spiritus Sancta.* *Bonifacius* hunc rebaptizandum censuit: sed *Sidonius* et *Vergilius*, Episcopi negarunt. Horum autem sententiam, cum erratum linguae tantum fuisset, Pontifex *Zacharias* approbavit. Vid. AVENTIN. *Annal. Boior. Lib. III, fol. 220.* Eodem tempore, AVENTINO teste, *Zacharias* Papa contra *Vergilium*, *antipodes dari* cum *Augustino* asserentem, tales esse inepte negavit.

§. 20. Schisma *Theophylactum* inter et *Paulum*, Pontifices Romanos, item inter *Philippum*, *Constantinum* et *Stephanum III* exortum, scriptores uitarum Pontificum commemorant.

§. 21. Inter CONCILIA OECUMENICA Graeci numerant *Constantinopolitanum IV*, quod *Baronius* cum Pontificiis pro conciliabulo et conventu Saranae habet. Indixerat illud an. DCCLIV *Constantinus Copronymus*, convocatis CCCXXVIII Episcopis, ut controuersiam de cultu imaginum, acerrime tum agitatam, componerent. In hoc, longo examine instituto, sex Conciliorum Oecumenicorum decreta aduersus haereses reposita, et imaginum ac picturarum cultus cum omni idolatria

latria reprobatus fuit. Vnde imaginum per Orientem subuersio secuta Pontifices Rom. ualde offendit. Vid. NATAL. ALEXAND. *Hist. Eccles. Sec. IIX, cap. II, §. 2*, ubi p. 76, BARONII ad an. DCCLIV, num. 38, errorem notat.

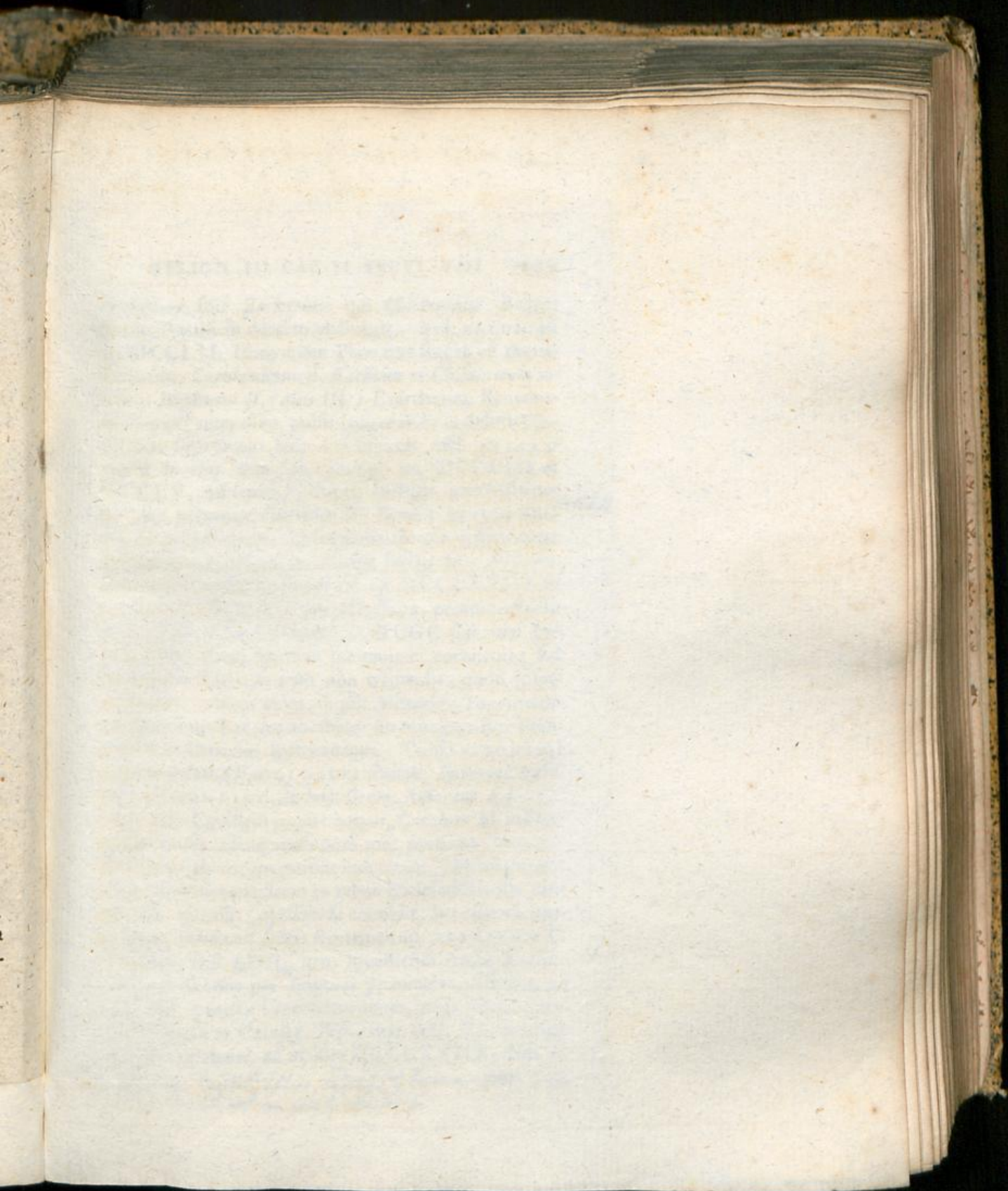
§. 22. Huic anno DCCCLXXXVII alia Synodus, quae uulgo *Oecumenica septima* et *Nicaena II* appellatur, opposita fuit. Nam Irene Imperatrix Constantino VII filio adhuc impubere, suasu Tarasii, Patriarchae Constantinopolitani, *Nicaeae*, dicto anno, *Concilium* indixit, in quo, confluyente magna Episcoporum, Abbatum et Monachorum multitudine, decretum fuit: imagines non tantum in usum historicum haberi posse; sed et ad cultum religiosum in templis reponi debere: imo eas osculandas, uenerandas, colendas, adorandas, cereis et suffitu honorandas esse, excepta latria soli DEO debita. Vid. LONGI DE CARIOLANO *Summ. Concil. fol 625, seqq.* NATAL. ALEXAND. *loc. cit. §. 3*, et SPANHEMII *Hist. Imag. restitutam Sect. VII.*

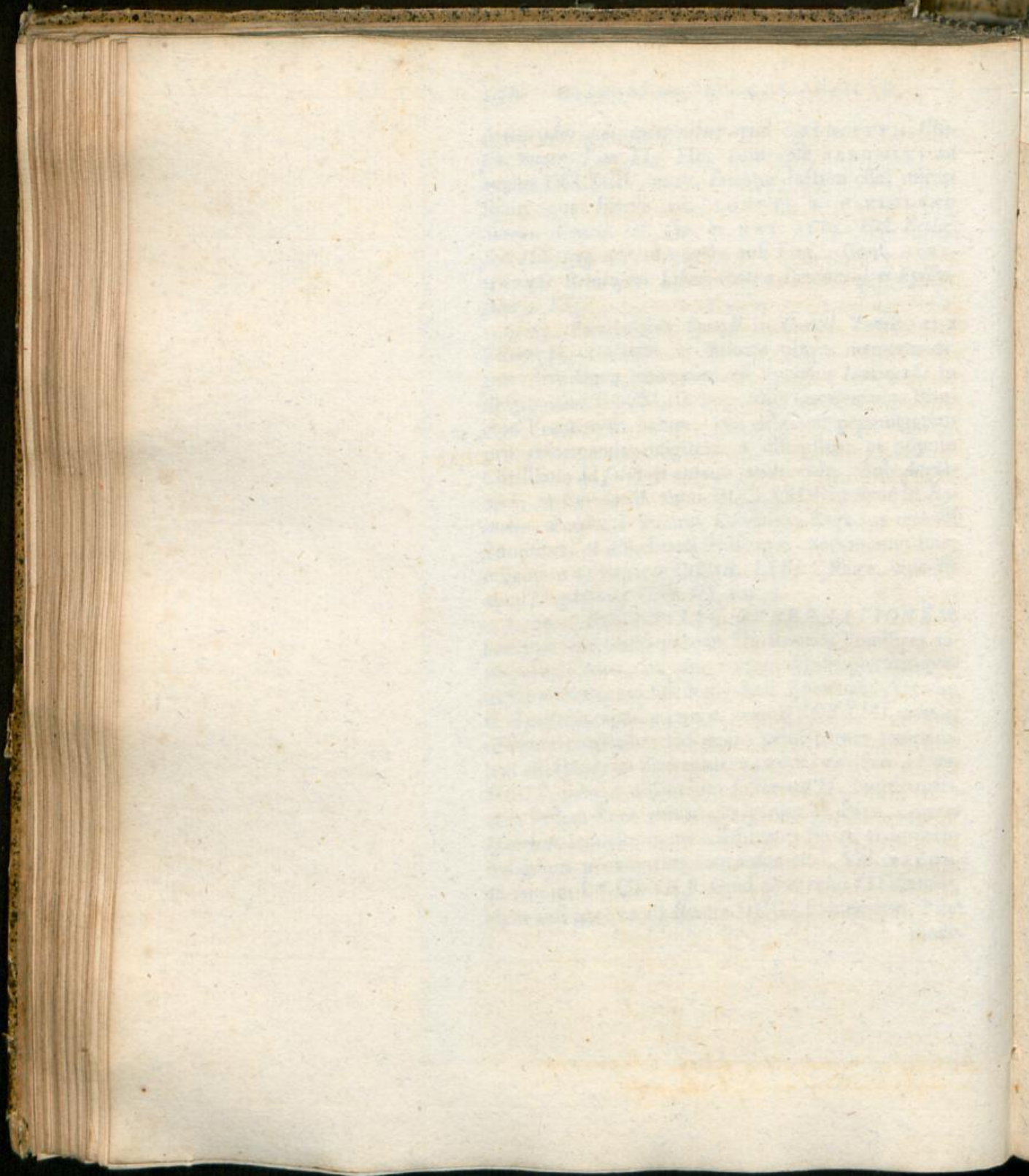
§. 23. Imaginum cultu inualecente Carolus M. Imperat. anno DCCXCIV, *Frankfurti ad Moenum*, Episcopis ex Italia, Gallia, Germania et Britannia CCC conuocatis, *Synodum* indixit. In qua primum *Felicitis Vrgelitani* et *Elipandi* errores de Christo Homine Filio DEI adoptiuo reiecti; deinde reprobatis *Synodi Nicaenae II*, decretis de cultu imaginum, decretum fuit: imagines habere in templis, et aliis locis, impium per se quidem non esse; sed eas adorare et uenerari, a fide Christiana prorsus alienum esse, et cum superstitione gentilium congruere. Vid. EGINHARD. *in uit. Caroli M.* RHEGINON. *Lib. II, Ann. Francor.* DORSCHER *Dissert. supra allegat. et Rescriptum Caroli M.*

de non adorandis imaginibus apud GOLDASTVM *Constit. Imper. Tom. II.* Hoc cum ipse BARONIUS ad annum DCCXCIV, n. 27, fateatur factum esse; mirari subit, qua fronte FR. LONGVS a CARIOLANO *Summ. Concil. fol. 632.* et NAT. ALEX. *Hist. Eccles. Sec. IIX, pag. 205,* id negare ausi sunt. Conf. HINC-MARVM *Remensem Libro contra Iaudunensem Episcopum c. XX.*

§. 24. Particulares Synodi in Concil. Tomis, et a Sirmondo, Goldasto et Baluzio plures memorantur. Inter has digna memoratu est Synodus *Lipincensis* in Belgio anno DCCXLIII imperante Carolomanno Principe Francorum habita, qua edictum promulgatum pro reformanda religione et disciplina, et populo Christiano ad salutem animae producendo. Sub Adriano I, et Carolo M. anno DCCLXXIV in Synodo Romana, accedente Senatus Consulto, Regi ius creandi Pontifices, et inuestiendi Episcopos confirmatum fuit, testante GRATIANO *Distinct. LXIII.* Plura uide sis apud Magdeburg. *Cent. IIX, cap. 9.*

§. 25. ECCLESIAE GUBERNATIONEM hoc aeuo maximam partem sibi Romani Pontifices arrogarunt: adeo, ut non tantum Episcopos quaquaversum iuramento fidelitatis Sedi Romanae, praecunte Bonifacio, apud BARON. anno DCCXXIII, num. 4, obligare coeperint; sed etiam principatum temporalem affectare iam niterentur. BARONIUS ideo ad an. DCCX, num. 1, obsequium Iustiniani II, Imperatoris, erga Sedem Rom. laudat. Gregorius II, Papa, Leonem Isaurum leonemachum anathemate ferire et imperio indignum pronunciare iam ausus est. Vid. BARON. ad annum DCCXXX. Quid Gregorius III tentarit, idem BARONIUS ad annum DCCXL memorat. Non mode-

modestior fuit *Zacharias*, qui *Childericum* Regem Frane. Pontificio decreto abdicauit. Vid. *BARON.* ad an. *DCCLII*. Idem etiam Papa tres Reges ad monachismum, *Carolomannum*, *Rachism* et *Childericum* induxit. *Stephanus II*, (*aliis III*,) Exarchatum *Rauennatensem* et *Pentapolim*, pulsus *Longobardis* et deluso *Constantino Copronymo* Imp. sibi subiecit, uid. *ANASTASIVM in eius uita*, et *BARON.* an. *DCCLIII* et *DCCLV*, *Adrianus I*, Papa, uestigia antecessorum suorum premens, *Carolum M.* Romae in atrio Basilicae superbe excepit; obsequium ab ipso exigere haut uerecundatus: etsi postea mirior factus sit. Vid. *SIGEBERTVM Gemblacensem* ad an. *DCCLXXIII* et *MVTIVM Lib. VII*. *Leo III*, Papa, praeuio assensu *S. P. Q. R.* in festo natalitio an. *DCCC* *Carolum* Imperatorem Rom. quidem salutauit et coronauit; sed Imperium Rom. in eum non transtulit, quod ipsius non esset. Antea enim, inquit *Monachus Engolismensis*, Dominus *Carolus* uocabatur ab omnibus Rex Francorum et Patricius Romanorum. Conf. *SIGONIUM de Regno Ital. IV*, *GOLDASTI Politic. Imperial. Part. IX*, et *CONRING. de Imp. Germ. Rom. cap. VI*.

§. 26. Equidem negari nequit, *Carolum M.* in Pontifices fuisse indulgentissimum tum precibus, tum priuatorum meritorum ratione inductum. Nihilo tamen minus ius *nomotheticum* in rebus Ecclesiasticis sibi uindicauit, quando *Capitularia* condidit, *Ius eligendi pontificem*, ordinandi sedem Romanam ap. *GRATIANM C. Adrianus Dist. LXIII*, item inuestiendi Archi-Episcopos, Episcopos per singulas prouincias defendit, ac Synodo, praeter *Francofurtensem*, alias conuocauit. Conf. *FLACII Catalog. Test. Verit. Lib. IIX*, et ipsius *BARONII Annal. ad annum DCCLXXIIX*, num. 17.

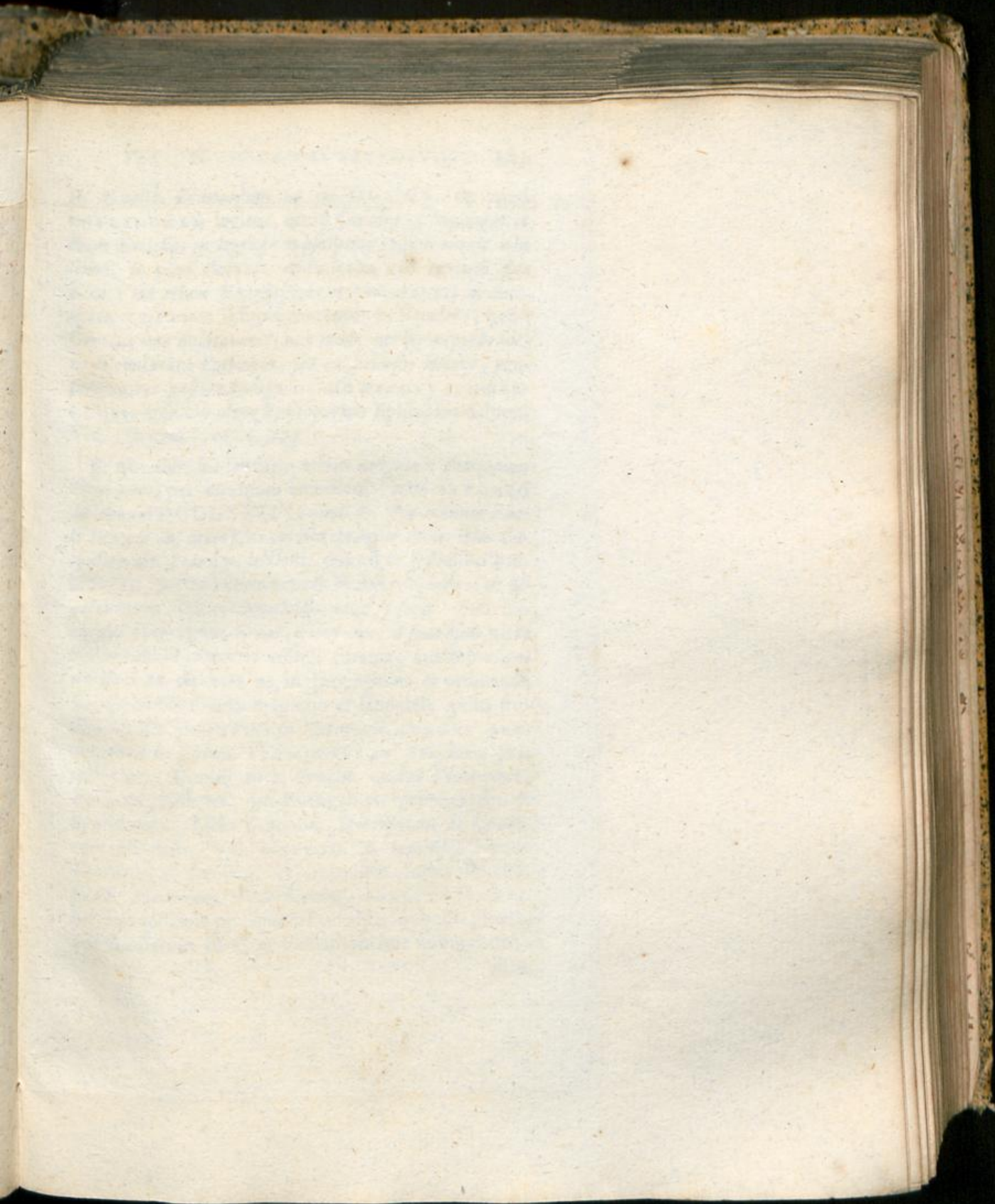
In huius an. Mayland bellius, Aquitana i. Lascuna pag. 28, seqq. in huius an. Mayland auf den wüth. uelochsgras

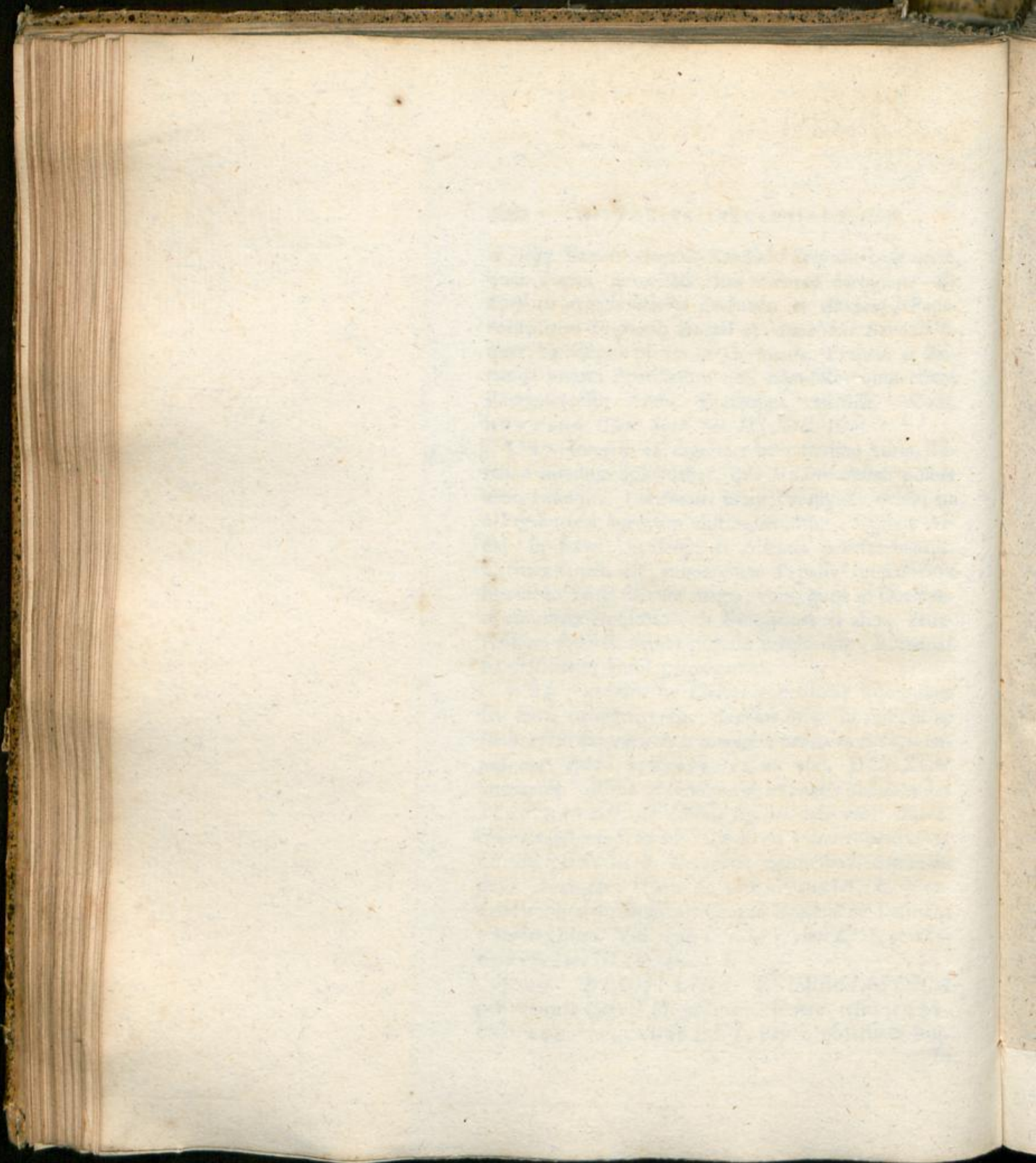
18, seqq. Extant etiam in *Bonifacii Epistolis* loca uaria, quae Papali auctoritati alias iactatae derogant. Ex *Epistolis expostulatoriis Zachariae et Adriani*, Paparum, item *Centuriis Balaci* et *Annalibus Baronii* liquet, Episcopos plures in Germania, Francia et Britannia iugum Pontificium non admisisse: quin etiam Rauennatenſes Archi-Episcopos restituisse. Conf. HOTTING. *Hist. Sacr. Sec. IIX, Sect. V.*

§. 27. Interim ea dignitate ac potestate curia Romana nondum splendebar, qua *Hildebrandino* postea aeuo eminuit. *Cardinales* erant Presbyteri urbis, ut a Presbyteris agrorum distinguerentur. Quibus Archi-Episcopi, Episcopi et Abbates praeferebantur. Certum tamen est, monarchiae Papalis fundamenta hoc aeuo fuisse firmata magis; cum, quos in Occidente emitteret Apostolos, ut *Bonifacium* et alios, reuerentiam sedis Romanae populo inculcarent, Romanas superstitiones simul propagantes.

§. 28. Ceterum ut Clerici a profanis hominibus seu laicis distinguerentur, *Carolus M.* ordinavit, ut ne ianitoribus quidem liceret communi habitu in Ecclesia ministrare, quod SIGEBERTVS ad ann. DCCXCV annotauit. Ritus et ceremonias in Sacris obseruandas ALCVINVS *Lib. de diuinis Officiis* describit. *Monachus Engolismensis* in uit. *Caroli* ad annum DCCXXXVII de *Antiphonariis S. Gregorii* cantoribus commendatis memorat: item de arte organandi, h. e. organa musica pulsandi ex Graeca Ecclesia in Latinam translata olim. Vid. AVGVST. in *Psal. LVI*, et ISIDORVM *Lib. III, Origin. XX.*

§. 29. DISCIPLINA ECCLESIASTICA per capitula *Caroli M.* ordinata, seuere, teste MONACHO SAN-GALLENSI *Lib. I, cap. 1*, obseruata fuit.

In *Annalib. Francorum* ad an. DCCCI, et apud RHEGINONEM legitur, quod Carolus disciplinam et decus Ecclesiae in legendo et psallendo instaurauerit non semel, et quod Romae, et in Italia non tantum publicas, sed etiam Ecclesiasticas et priuatas res ordinauerit. MUTIVS insuper memorat ex Naclero, quod Carolus non dubitauerit, non modo uerbis reprehendere et confutare Episcopos, sed ex Ecclesiis eiicere, propter mores pastore indignos. MONACHVS SANGAL-LENSIS ipse Carolum Episcoporum Episcopum salutat. Vid. *Lib. eius I, cap. 1, seqq.*

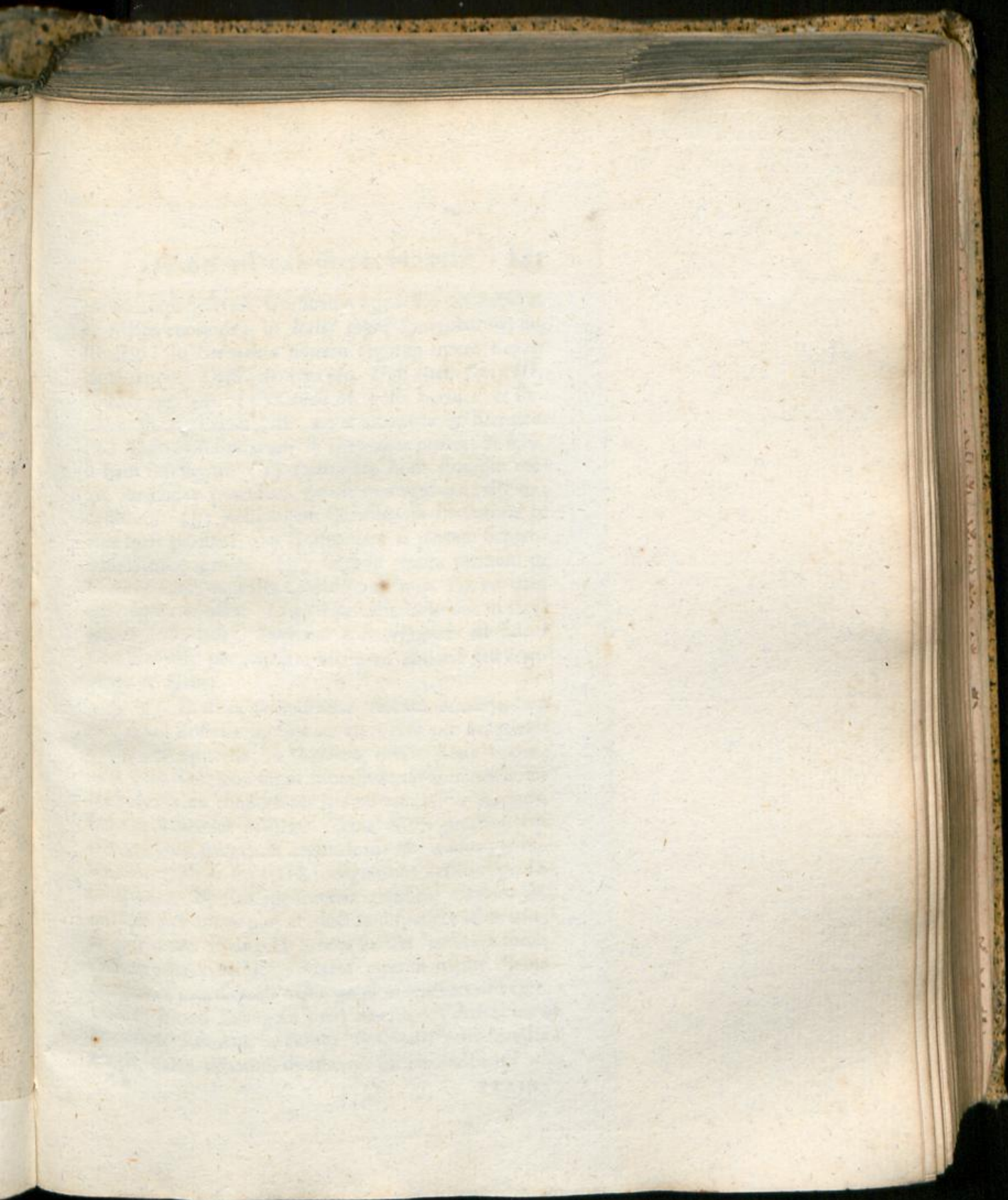
§. 30. Carolus laudatus etiam uulgatam *Bibliorum Versionem*, per Alcuinum emendauit, teste BARONIO ad annum DCCLXXIIX, num. 22. Per manum Pauli Diaconi sui decerpens optima quaeque de scriptis Catholicorum Patrum, lectiones unicuique festiuitati convenientes, per circulum anni in Ecclesia legendas (ut Sigebertus et Rolewinckius loquuntur,) fecit. Sub Exemplo Hieronymi, Bedae, Flori, per Vsuarium uitas sanctorum et martyria colligi curauit, attestante BARONIO an. cit. num. 20, in propaganda et ordinanda Religione Christiana magnum et laudabile ipsius studium fuisse, CRANZIUS in *Metropoli*, ADAMVS BREMENSIS in *Chron.* AVENTINVS in *Annalibus suis* testantur. Dimissi sunt quaquā uersus Presbyteri, Episcopi, Abbates, qui Euangelium praedicarent et baptizarent. Idola Saxonum, *Irmensulam* et *Crodonem* destruxit. Vid. MEIBOM. de *Irmens.* Nouos Episcopatus fundauit et liberaliter nimis dotauit. Conf. *Monument. Paderbornens. FÜRSTENBERGII.* Scholas instituit plurimas; Episcopis quoque praecepta scholarum cura, et monasteria hoc nomine ordi-

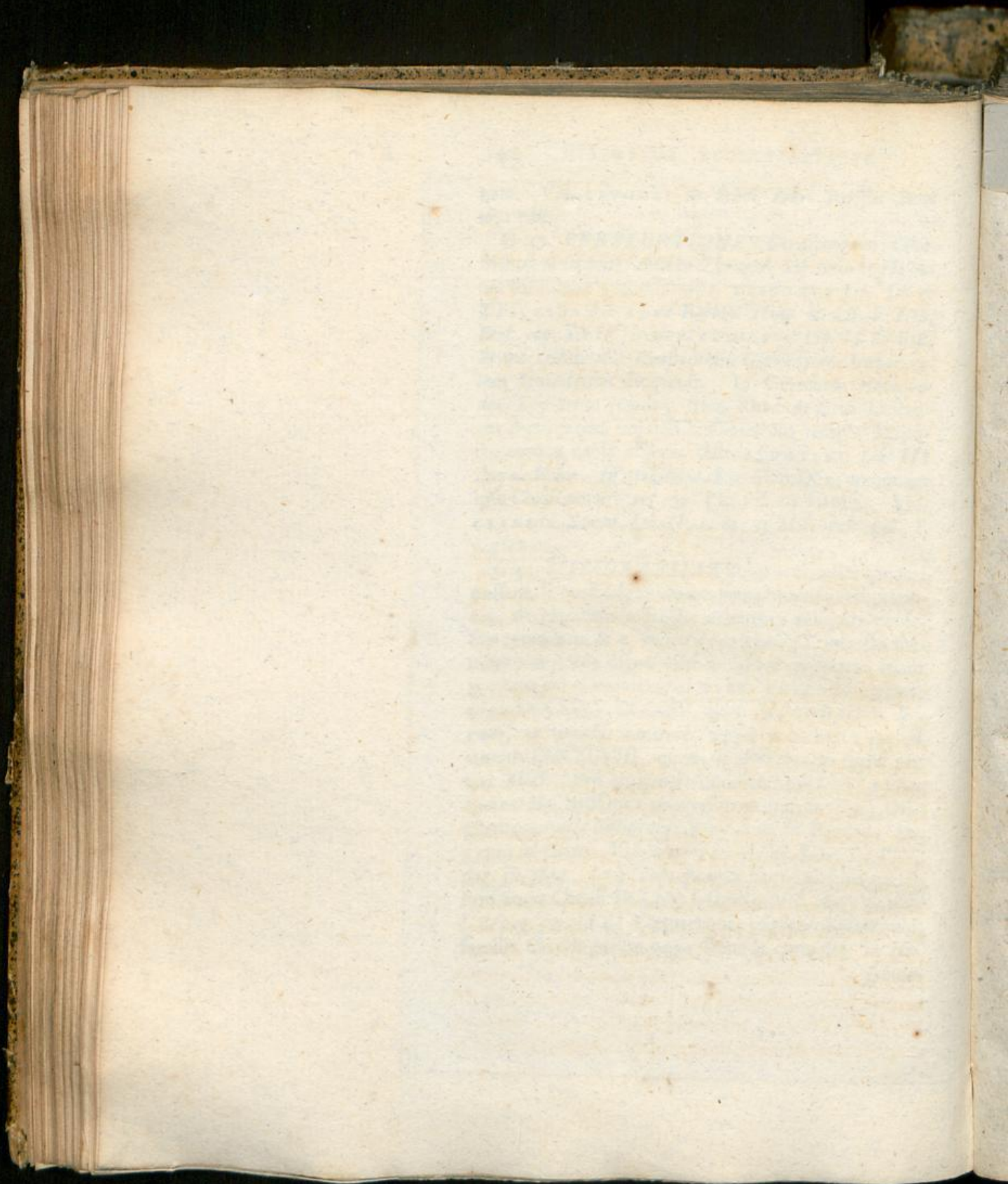
nata.

nata. Vid. LAVNOII *de Schol. Libr. Parisiis* anno 1672 edit.

§. 31. PERSECUTIONES Saracenorum, Christianos in Oriente, item in Thracia, Sardinia et Hispania sustinuisse grauissimas, P. DIACONVS *Lib. XX et XXI*, BEDA *Lib. II de Ration. Temp. et Lib. V Hist. Eccl. cap. XXIV*, item P. AEMILIUS *Lib. II de Gest. Franc. testantur. Constantinus Copronymus Imper. etiam Iconolatras diuexauit. In Germania Rathobodus, Frisiorum regulus, trans Rhenum circa Coloniam Agrippinam omnia Christianorum templa diripuit, eosque ualde afflixit, teste AVENTINO Lib. III Annal. Boior. Wittekindus, Saxonum Dux, antequam ipse Christianus fieret, in Christianos faciebat. Vid. CRANZII *Saxon. Lib. II, c. 14, et Metropol. Lib. I, c. 7 et 11.**

§. 32. MEMORABILIA huius acui multa congeri possent, si quae Chronicorum monasticorum compilatores, de miraculis a sanctis et eorum reliquiis profectis recensent, et a BARONIO *Tom. IX*, infarcta memorantur, fide digna essent. Huc pertinent etiam portenta uel miracula apud WERN. ROLEWINCKIUM *adan. DCCXCIV, DCCCIV, quod sol steterit trium dierum, ut Carolus uinceret; apud SIGEBERTUM ad annum DCCXCVIII, quod sol obtenebratus fuerit per dies XVII.* Sed his praeferimus certiora: ut (1) Saracenorum latissimos progressus armorum: (2) Originem duplicis Caliphatus Babylonici in Bagdad; Aegyptii in Cairo: Vid. HOTTING. *Hist. Sacr. Sec. VIII, pag. 51, seqq.* (3) Turcarum ex Portis Caspiis egressum anno Christi DCCLV factum; Vid. HOTTING. *l. c. pag. 517.* (4) Conuersiones in regno Galliae, ubi familia Carolingorum regia secunda eminuit; in Hispania

spania imperii West-Gothorum oppressio per Mauros ex Africa euocatos; in *Italia* regni Longobardici destructio; in *Germania* nouum regnum opera *Caroli* constitutum: Conf. HOTTING. *Hist. Sacr. Sec. VIII, Sect. I, pag. 481.* (5) *Caroli M.* gesta heroica, et studium in Ecclesiam, in artes liberales et literatos. (6) Culturam literarum in *Germania* pro captu seculi haut infelicem. (7) Pontificum Rom. studium magis augendae potentiae, quam repurgandae religioni deditum. (8) Religionem Christianam in *Oriente* et aliis locis pressam, per Germaniam et partem Septentrionis propagatam. (9) *Organa musica* primum in Francia nota, cum illa *Constantinus* Imp. *Pipino* cum aliis donis misisset. (10) Episcopatus nouos in *Germania* institutos: *Saxonum* conuersionem ad fidem Christianam, propagatam etiam ad *Hunos* seu *Hungaros* et *Slanos*.

§. 33. Diuinae *providentiae* iterum documentum est, quod Ecclesia in *Oriente* et *Africa* per Saracenos pressa uel oppressa, in *Occidente* magis dilata fuerit: licet cum Religione simul superstitiones inolitae latius diffusae, cum conuersores iisdem iam essent innutriti sedique Romanae addicti. Zelus etiam praeposterus circa cultum imaginum argumento est, quousque homines feruidi et uera DEI cognitione destituti prolabi queant. Spissae ignorantiae tenebras *Carolus M.* quidem per uiros pios et doctos dispellere laborauit; at puriorem Euangelii lucem in ista ruditate seculi reducere haut ualuit. Grata interim mente diuina benignitas praedicanda uenit, quod in tenebris istis Germaniae lucem Euangelii oriri fecerit. Utinam uero Pontifices Romani in curam religionis repurgandae magis, quam dilatandi dominatus sui incubuissent.